

Саха литературатыгар государственной олимпиада (2023-2024 үөдь.)
Түмүктүүр түһүмэх эппиэттэрэ. 10 кылаас

Сорудах	Эппиэт
1 сорудах	Уус-уран айымньы тиэкиһин, литература историятын билиини тургутар сорудахтар 12 б.
1	С.А. Зверев-Кыыл уола 1 б.
2	А.П. Чехов 1 б.
3	"Маарыкчаан ыччаттара" 1 б. Эрилик Эристиин 1 б. 1942 1 б.=3б.
4	"Сайсары" 1 б. Суорун Омоллоон 1 б. Сайсары 1 б. = 3 б.
5	1-Б 0,5 б., 2-Г 0,5 б., 3-А 0,5 б., 4-В 0,5 б. =2 б.
6	Федор Кузмич Попов 1 б.
7	"Экзамен иннигэр" 0.5 б., Н.М. Заболоцкай-Чысхаан 0.5 б.=1б.
2 сорудах	Литература историятыгар сыһыаннаах сорудах 5 б.
	П.А. Ойуунускай уонна М.К. Аммосов. Эппиэттэн көрөн 5 б.
3 сорудах	Литература теориятын билиини тургутар сорудахтар 5 б.
1	Ретроспекция (1 б.)
2	Рефрен (2 б.)
3	Перифраз (2 б.)
4 сорудах	Культура, бэчээт эйгэтигэр сыһыаннаах сорудах 3 б.
	Эппиэттэн керен Кэскил - Юность севера, оҕолорго аналлаах хаһыат. "Бэлэм Буол" бастакы нүөмэрэ 1936 сыл ыам ыйын 15 күнүгэр тахсыбыта. Бастакы редакторунан поэт Архип Георгиевич Кудрин — Абаҕыһыныскай анаммыта. Киниэхэ көмөлөһөөччүһүнэн баартыа үлэһитэ Георгий Багынанов үлэлээбитэ. Бастакы нүөмэргэ Тойбохой эдэр натуралисттар суруктара бэчээттэммитэ, бу суругу баһаатайдара Бессонов Г. Е. ыппыта. Ону тэнэ уобаластааҕы баартыа, сэбиэттэр. хомсомуол тэрилтэлэрин салайааччыларын эбэрдэлэрэ бэчээттэммит. Иккис балаһаҕа Суорун Омоллоон "Киристэпиэл" пьесата бэчээттэммит. Ити кэнниттэн <u>Владимир Михайлович Новиков</u> — <u>Күннүк Уурастыырап</u>, Гаврил Павлович Тихонов редактордаабыттара. Оттон сэрии иннинээҕи редакторунан Никифор Кирикович Седалищев — Дьүөгэ Ааныстыырап этэ. 1941 сыллаахха бэс ыйын 27 күнүгэр «Бэлэм буол» бүтэһик 277-с нүөмэрин таһаарбыта. Манан хаһыат үлэтэ тохтообута. Никифор Кирикович ити кэнниттэн сэриигэ барбыта. Кыргызһы хонуутугар 1944 сыллаахха өлбүтэ. Партийнай-комсомольскай органнар уураахтарынан «Бэлэм буол» хаһыат 1959 сыл тохсунньу 1 күнүттэн иккистээн тахсар буолбута. Хаһыат 278 нүөмэринэн сэрии иннинээҕини салгыыр курдук бэчээттэммитэ. ССКП обкуома эрдээктэринэн Секлетей Курчатованы анаабыта. Кини кэнниттэн 50 сыл устата Нина Протопопова эрдээктэрдээбитэ. Эппиэттээх сэкирэтээринэн фронтовик бэйиэт Иннокентий Эртюков, литэрэтиирэ салаатын Николай Мординов — Амма Аччыгыһа салайан үлэлээбиттэрэ. 1990 сылтан «Кэскил» диэн ааттаах, ону таһынан нууччалыы «Юность Севера» диэн тахсар.

5 сорудах. Кэпсээнинэн эбэтэр хоһоонунан суруллубут тиэкистэртэн БИИРИ талан, толору (целостный) ырытыыны онор. 50 б.

Ырыты маннык кэриннэринэн сыаналанар:

1. Айымны ис хоһоонун, сүрүн санаатын сөпкө өйдүүрэ, ону бэриллитбит тизкискэ олобуран итэбүтиилээхтик быһаарара – 10 б.

Шкала: 0 – 3 – 7 – 10

2. Ырыты тутула тупсаҕайа (кириитэ, сүрүн чааһа, түмүгэ), ситимнээбэ, логикалааба, цитаталар, быһа тардыылар сөптөөхтөрө – 10 б.

Шкала: 0 – 3 – 7 – 10

3. Литература теориятын тизминнэрин, өйдөбүллэрин билэрэ уонна ону тобоостоох түгэннэ сөпкө туһанар сатабыла – 10 б.

Шкала: 0 – 3 – 7 – 10

4. Литература историятын билиитэ (эрудицията), культура уонна литература эйгэтиттэн матырыйааллары туһаныта, фактической албаһа суоҕа – 10 б.

Шкала: 0 – 3 – 7 – 10

5. Үлэ суруллубут тыла-өһө тупсаҕайа, баайа, истиилэ (грамматика, орфография, синтаксис, пунктуация быраабылаларын билии) – 10 б.

Шкала: 0 – 3 – 7 – 10

Сыаналыыр халыып:

Кэрин	1	2	3	4	5	Уопсай баала
Ылбыт баала						

6. Айар соруудах. 25 б.

Айар соруудах маннык кэриннэргэ олобуран сыаналанар:

1. Монолог форматтын тутуһан суруйуу – 2 б.

2. Монолог ис хоһоонун уратыта, оригинальноһа – 8 б.

3. Түмүктээһиннэрэ оруннаахтара, сөптөөхтөрө, сонуна – 5 б.

4. Монолог суруллубут тыла тупсаҕайа – 5 б.

5. Үөрэнээччи саха тылын суругун быраабылаларын билэрэ (синтаксис, морфология, орфография, пунктуация) – 5 б.

Сыаналыыр халыып:

Кэрин	1	2	3	4	5	Уопсай баала
Ылбыт баала						

Уопсай баала 100 б.